

ÖNSÖZ

Günümüzde doğru bilgilendirme ihtiyacı ve doğru bilgilendirme sorumluluğu giderek artıyor. Haberleşme ve iletişim alanındaki teknolojik gelişmelerle birlikte bilgiye ulaşmak eskiye nazaran çok daha kolay hale gelmekle birlikte, doğru bilgiye sahip olmanın önünde yeni zorluklar da bulunuyor. Kasıtlı biçimde yanlış yönlendirmeyi hedefleyen bilgi içeriklerinin üretilmesi yanında, gerekli inceleme ve teyit süzgeçlerinden geçmeden sunulduğu için yanlış ve yanıltıcı hale gelebilen ham bilgilerin de kolayca erişime açılabilirdiği bir zamanda dinî bilginin aktarımı büyük önem taşıyor.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) tarafından hazırlanan *Temel İslam Ansiklopedisi*, işte böyle bir zaman ve zeminde İslam ile ilgili temel konular, kavramlar, kişiler hakkında genel okuyucunun doğru bilgiye anlaşılır biçimde ulaşması amacıyla hazırlandı. Alanında önemli bir boşluğu dolduracağını düşündüğümüz bu eser, uzun soluklu bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıktı.

Farklı aşamalardan geçerek nihai kıvamına ulaşan bu eserin hazırlanmasında esas alınan ilkeler ve hazırlık süreci hakkında okuyucuyu bilgilendirmek uygun olacaktır.

Hedef Kitle

Temel İslam Ansiklopedisi, İslam dini ve İslam ilimleri hakkında ihtisası bulunmayan genel okuyucuya yönelik hazırlanmıştır. Eser, hem İslam dini hakkında bilgilendirme hem de çağımız şartlarında bu dine uygun yaşama (*tedeyyün*) için gerekli bilgi ihtiyacını temel düzeyde karşılama gayesini gütmektedir. Dolayısıyla İslam dininin inanç, ahlak ve yaşayışla ilgili mesajı, ilkeleri ve hükümleri hakkında doğru ve yeterli bilgi sunmak; genel okuyucuya dinî bilgi hakkında kaynaklık etmek; modern çağın getirdiği belli başlı problemler karşısında İslam'ın bakışını ana hatlarıyla ortaya koymak ve İslam'ın mesajını, en doğru şekilde aktaracak anlaşılır bir üslupla ifade etmek bu ansiklopedinin başlıca hedefidir.

Temel İslam Ansiklopedisi, genel okuyucunun ulaşmak istediği dinî bilgiyi sahil kaynaklara dayalı biçimde, ilmi bir içerikle, fakat akademik olmayan bir üslupla sunmaktadır. Bunun yanı sıra orta ve yüksek öğretimde yardımcı kaynak olarak kullanılabilir, ayrıca din görevlilerine halkı irşat faaliyetlerinde kaynaklık edebilecek bir yönü de bulunmaktadır. Seçilen konular itibarıyla, modern çağın getirdiği problemler ve kamuoyunda İslam'a dair tartışılan gündem maddeleri hakkında İslam dininin bakışını ana hatlarıyla ortaya koymaktadır.

İSAM, ansiklopedi alanındaki yetkinliğini ve tecrübesini *TDV İslâm Ansiklopedisi* ile ortaya koymuş köklü bir kurumdur. İslam dini ve İslam ilimleri hakkında uzmanlığı bulunmayan kişilere yönelik bu yeni ansiklopedi çalışmasını, söz konusu tecrübeden hareketle gerçekleştirmiştir. İlk adımları Rusya müslümanlarından gelen bir talep üzerine atılan bu eserin ana hedeflerinden biri de, farklı din ve kültürlerin yaygın olduğu toplumlarda yaşayan müslüman toplulukların dinî bilgi ve eğitim ihtiyacını karşılamaktır. *Temel İslam Ansiklopedisi* çağımız şartlarında İslam dinini doğru öğrenmek ve ona uygun yaşamak için gerekli bilgi ihtiyacını temel düzeyde karşılamak amacıyla hazırlanmış durumdadır. İslam'ı, müslümanlara ve müslümanların dışındaki diğer kişi ve topluluklara sahil kaynaklara dayalı olarak tanıtmak, onun mesajını sağduyulu ve ölçülü bir üslupla iletmek eserin temel gayelerinden biridir.

Muhteva

Eserin Türkçe yayımında 1426 madde başlığı ve 1132 atıf (yönlendirme) maddesi bulunmaktadır. Ansiklopedinin diğer dillerdeki yayımlarında da ana hatları itibarıyla bu maddeler esas alınacak, ama farklı coğrafyaların ve toplumların ihtiyaçlarına bağlı olarak yeni maddeler ilave edilebilecektir.

Eserde yer alan maddeler sekiz ilim dalı çerçevesinde gruplandırılmıştır:

- İslam düşüncesi
- Kalam ve mezhepler tarihi
- Fıkıh
- Hadis
- Tefsir
- Tasavvuf
- İslam tarihi (siyerle sınırlı olmak üzere)
- Dinler tarihi

Temel İslam Ansiklopedisi, İslam dininin inanç esasları, ahlak, ibadetler, helaller ve haramlar, insanlar arası ilişkiler ve toplum düzenine dair ilke ve hükümlerini olabildiğince kuşatıcı olarak ele almaktadır. Ayrıca İslam düşüncesinin (kalam, İslam felsefesi ve tasavvuf başta olmak üzere) geçmişte ve günümüzde ele aldığı temel meselelere, ansiklopedi muhtevasında önemli bir yer ayrılmıştır. Dinî kaynakları nakil ve yorumlamaya odaklanmış olan beş temel ilim dalında (Kur'an ilimleri, hadis ilimleri, kalam, fıkıh, tasavvuf) kullanılan temel terimler de ansiklopedi muhtevasında önemli bir yer tutmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de adı geçen peygamberler, Hz. Peygamber'in hayatı ve ilk müslüman neslin tarihi (*siyer*) de eser kapsamında yer almaktadır. Bu çerçevede 400 civarında biyografiye yer verilmiştir. Bu biyografi maddelerinin elli kadarı Kur'ân-ı Kerim'de veya hadislerde zikredilen peygamberlerle ve bu peygamberlerin hayatı ve mücadeleleriyle ilişkili olarak adı geçen tarihî şahsiyetlere dairdir. 100 kadarı önde gelen yahut meşhur olan sahâbilerle ilgilidir. Geri kalanı ise İslam tarihi boyunca düşünceleri ve eserleriyle etkili olmuş âlimlerden oluşmaktadır. Bu isimler arasında önde gelen düşünürler, fakihler, muhaddisler, sufiler, matematik ve doğa bilimlerinde önemli katkıları bulunan âlimler yer almaktadır. Biyografi maddeleri mümkün olduğu kadar az sayıda tutulmaya çalışılmıştır.

Bunların dışında, dünyada yaygın dinlere, İslam tarihinde ortaya çıkan çeşitli ilmî geleneklere ve toplumsal hareketlere de (mezhep, fırka, tarikat vb.) yer verilmiştir (Bunun tek istisnası modern dönemdeki İslamî hareketler ve cemaatler olup, bunlarla ilgili başlık açılmamıştır).

Öte yandan doğrudan dini anlama ve ona uygun yaşama (*tedeyyün*) amaçlı dinî bilgi alanına girmeyen, kültür ve tarihle ilgili konular ansiklopedi kapsamına alınmamıştır. Bu çerçevede, şehirler, kurumlar, mimari eserler, siyasî tarih, devletler ve kitaplara -birkaç istisna dışında- madde başı olarak yer verilmediği gibi, bu konularla ilgili biyografiler de kapsam dışı bırakılmıştır. Buna karşın günümüzde genellikle fıkıhın hitap ettiği hukuk, sosyoloji, siyaset ve ekonomi alanlarını ilgilendiren temel bazı kavramlara yer verilmiş; mesela modern günlük hayata dair *medya*, *iletişim*, *banka*, *giyim kuşam*, *reklam* ve *spor* gibi genel kavramlar madde başı yapılarak, İslam'ın modern çağda rolü ve etkisi giderek artan bu konulara yaklaşımı özenle işlenmiştir.

Üslup ve Hacim

Ansiklopedinin hedef kitlesi olan genel okuyucu gözetilerek, maddeler öğretici bir üslupla kaleme alınmış, anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Bu sebeple, maddelerin akademik terim yoğunluğu az tutulmuştur. Konunun anlatımı için gerekli terimlerin kullanılması durumunda ise, -anlamı herkesçe bilinen temel bazı terimler hariç- parantez içinde açıklama getirmek suretiyle bu terimlerin anlaşılması sağlanmıştır. Ancak kullanılan terim ve kavramların anlamlarının açıklanmasına önem verilmekle birlikte, zorunlu olmadıkça etimolojik bilgilere ve dil tahlillerine yer verilmemiştir.

Eserdeki maddeler hedef kitlenin rahatlıkla anlayabileceği, başka bir kaynağa müracaatı zorunlu kılmayacak bir dil ve üslup ile yazılmıştır. Bununla birlikte ele alınan konunun veya kavramın mahiyeti gereği bazı maddeler kimi okuyuculara zor gelebilecektir. Böyle bir durumda okuyucu daha ayrıntılı bilgi edinmek üzere maddeyle ilgili kaynakçada verilen eserlere müracaat etmelidir.

Eserin önemli bir özelliği de içerdiği bilgilerin manevi şuur ve dinî heyecan kazandıracak ve kişilik inşasına katkıda bulunacak bir üslupla, yani bir manevi boyut içerir şekilde sunulmasıdır. Maddelerin yazımında, verilen bilgilerin İslam medeniyetinin kaynaklarıyla, özellikle de âyet ve hadislerle irtibatının kurulması hususuna dikkat edilmiştir. Maddeyle doğrudan ilgili olan bir âyet veya hadis, metin içinde uygun yerde mealiyle verilmiştir. Dini yaşama boyutu dikkate alınarak, Hz. Peygamber'in uygulamalarına ve dualarına da sıkça yer verilmiştir.

Anlatılan konuları okuyucu açısından kolaylaştıran bir başka husus, madde yazımında hacmin mümkün olduğunca küçük tutulmasıdır. Bu amaçla maddelerin ortalama hacmi 1000 kelime civarında belirlenmiştir (Maddelerin büyük çoğunluğu 300-1500 arası değişen hacimlerde dir). Bununla birlikte, bazı maddeler (toplamda 240 civarında madde) konunun mahiyeti ve önemi gereği 1600-4500 kelime arası bir hacme sahiptir. Bunlar arasında dinler, mezhepler, Hz. Peygamber dönemindeki savaşlar, belli bazı kavram ve biyografi maddeleri sayılabilir. İbadetler, ilim dalları ve bazı kavramlarla ilgili yirmi civarında madde ise daha da hacimlidir (Allah, İslam, Muhammed, Eğitim, Aile, Cami, Cenaze, Hac, Zekât, Kur'an, Hadis, Fıkıh, Kelam, Tasavvuf vb.).

Okumayı kolaylaştırma ve hacmi küçük tutma kaygısıyla madde içinde kaynak gösterme uygulamasına gidilmemiş, yalnızca âyet ve hadislerin kaynağı gösterilmiştir. Her madde sonunda o madde ile ilgili ileri okuma amaçlı kısa bir liste verilmiştir. Bu listede madde yazımında yararlanılan kaynaklar yer almakta olup kaynakçanın olabildiğince kısa tutulması ve okuyucu için ileri okumaya dönük bir seçki oluşturması hedeflenmiştir.

İnanç esaslarıyla ilgili maddelerde tarih boyunca ümmetin çoğunluğunun benimsediği Ehl-i sünnet kelam mezheplerinin (Eş'ariyye ve Mâtürîdiyye) görüşleri esas alınmıştır. Çeşitli maddelerde -konunun anlaşılması için gerekli görüldükçe- diğer yaklaşımlara da yer verilmiştir. Fıkıh maddelerinde ise İslam'ın genel ilke ve hükümlerine, ümmetin ortak kabulüne uygun bir anlatım yolu benimsenmiş; farklı görüşlerin bulunduğu konularda genellikle Hanefî ve Şâfiî mezheplerinin görüşleri ile yetinilmiştir. Bu tercihin en etkili sebebi, eserin öncelikle yayımlanması düşünülen dillerin (çeşitli Türk lehçeleri, Balkan dilleri ve Rusça gibi) yaygın olduğu coğrafyalarda bu iki mezhep mensuplarının ağırlıkta olmasıdır. Az sayıdaki bazı maddelerde dört mezhebin görüşlerine yer verilmiştir.

Öte yandan Batı dillerinde veya farklı coğrafyalarda yayımı gündeme geldiğinde, ilgili fıkıh maddelerinin diğer Sünnî mezhepleri de içerecek şekilde gözden geçirilmesi planlanmıştır. Fıkıh maddeleriyle ilgili önemli bir başka husus çoğunlukla farklı görüş sahiplerinin delillerine yer verilmemesidir. Çünkü bu, genel okuyucuyla ilgili olmayıp uzmanlığı gerektiren bir husus olarak görülmüştür.

Bir kavramın veya meselenin sınıflandırılmasıyla ilgili farklı yaklaşımlara da genellikle değinilmemiş, en meşhur veya ilmî dayanağı kuvvetli yahut ansiklopedi anlatımına en uygun tasnif esas kabul edilmiştir. Madde metinleri içinde tafsilatlı biçimde anlatılmamakla birlikte okuyucunun ihtiyaç duyabileceği öngörülen ayrıntılı hususların çizimler yoluyla anlatılması suretiyle madde metni desteklenmiştir. Gerek hedef kitlenin ihtiyaçları gerekse bir ansiklopedi maddesinin sınırları göz önüne alınarak, fikhî bir meselenin yahut mezhepler arası ihtilafların anlatımında bazan genel ifadeler kullanılması yoluna gidilmiştir. Dolayısıyla bu tür yerlerde eserin bir fetva kitabı olmadığı dikkate alınmalıdır.

Özellikle âlimlerle ilgili biyografi maddelerinde söz konusu âlimin İslam'ı anlama ve yaşama biçimi ile İslam medeniyetine katkı yaptığı yönleri öne çıkarılmaya çalışılmış, akademik çalışmalarda bulunması beklenen ayrıntılara yer verilmemiş; benzer şekilde, eserlerinin yalnızca en önemlileri tanıtılmıştır.

Temel İslam Ansiklopedisi, hedef kitle ve gayesi farklı olduğu için hem içerik hem de dil ve üslup bakımından -akademik bir içerik, üslup ve gaye ile hazırlanan- *TDV İslâm Ansiklopedisi*'nden farklılaşan özellikler taşımaktadır. *TDV İslâm Ansiklopedisi*'nde bulunan maddelerden yararlanılmış olmakla birlikte, eserde yer alan maddeler gözetilen gayeye uygun olarak yeniden kaleme alınmıştır. Bu çerçevede yeni bilgi ve kaynaklarla madde içeriği zenginleştirilmiş, konuyla ilgili yeni araştırmalara bağlı olarak tasahih ve ilaveler yapılmıştır. Esere, *TDV İslâm Ansiklopedisi*'nde bulunmayan yeni maddeler de eklenmiştir

(Banka, Borsa, Ekonomi, Engellilik, Fundamentalizm, İletişim, İslamofobi, Medya, Reklam, Sağlık, Spor gibi). Ayrıca maddelerin önemli bir kısmı, konunun anlaşılır ve öğretici bir şekilde sunulmasını sağlamak üzere bilgilendirici çizimlerle (bilgiçizim: *infografik*) desteklenmiştir. Böylece verilen bilgiler hedef kitlenin seviyesini, anlayış ve ihtiyacını göz önünde bulundurarak belirlenmiş, hedef kitle için gereksiz ayrıntılardan kaçınılmıştır. Madde yazımının çoğunlukla kolektif bir çalışmanın ürünü olduğu bilhassa belirtilmelidir. Madde yazımının bu kolektif niteliği göz önünde bulundurularak, madde yazımına katkı verenlerin beraberce jenerikte gösterilmesi, buna karşılık maddelere yazar adı konulmaması tercih edilmiştir.

Burada özellikle vurgulanması gereken husus, *Temel İslam Ansiklopedisi*'nin sadece üslup özellikleri itibarıyla değil, içerik olarak da yeni ve telif bir eser olduğudur. Maddelerin yazımında güncel kaynaklara başvurulması ve yeni araştırma bulgularının dikkate alınması yanında, eserin tamamına sirayet eden bir perspektifin bulunmasına ve maddeler arasında tutarlılığın temin edilmesine âzami ölçüde dikkat ve riayet edilmiştir.

Çizimler

Temel İslam Ansiklopedisi'ni farklı kılan yönlerinden biri de maddelerin bilgiçizimlerle (*infografik*) zenginleştirilmiş olmasıdır. Bunlar, ilgili maddenin daha iyi kavranmasını sağlamak üzere tasarlanan ve bilgiçizim başlığı altında toplanabilecek kroki, harita, tasnif şeması, tablo, kronoloji şeması, listeler gibi çeşitli türlerden çizimleri içermektedir. Bu çizimler, eğiticiler tarafından derslerde eğitim malzemesi olarak da kullanılabilir. Hazırlanan çizimlerde kapsamlı maddelerin temel kavramlarının ve alt tasniflerinin açıklanması, hac vb. ibadetlerin unsurlarının ve yapılarının anlaşılır bir şekilde sunulması, ilmî gelenek ve hareketlerin (büyük tarikatlar, mezhepler) şema ile açıklanması, biyografisi yazılan kişinin ilmî çevresi, eserleri, görüşleri ve yaşadığı coğrafyanın bir arada sunulması, metin içinde temas edilmeyen veya hedef kitlenin anlamakta zorlanabileceği bazı bilgilerin tablo ile ortaya konulması, farklı mekân ve yapıların (Kâbe, mîkat mahalli, Harem bölgesi vb.) çizimle izah edilmesi, savaşlarla ilgili bilgilerin liste, kroki ve üç boyutlu çizimlerle verilmesi, mekânların ve tarihî hadiselerin (hicret gibi) harita ve krokilerle gösterilmesi gibi farklı yollar izlenmiştir.

Madde Yapısı

Temel İslam Ansiklopedisi'nde maddeler biçim bakımından şu kısımlardan oluşmaktadır:

- **Madde başlığı:** Bu kısım, madde başlığı, başlığın Arapça'sı, biyografiler için vefat tarihi, tanım cümlesi gibi birkaç unsurdan oluşmaktadır. Gündelik hayat ve ortak tecrübenin konusu olan, terimleşmemiş maddelere (Akraba, Cesaret, Cömertlik, Dostluk, Düşmanlık, Hediye, Savaş, Su, Süslenme gibi) tanım konulmamıştır. Buna genel konu başlıkları da (Çalışma, Eğitim, İletişim, Mimari, Musiki, Sağlık, Sanat, Seyahat, Spor gibi) dahildir. Bunların dışında bütün maddelerde tanım cümlesi verilmiş, ayrıca klasik eserlerde yer alan terimlere dair maddeler ile bütün biyografi maddelerinde başlığın Arapça'sı da gösterilmiştir.
- **Ana metin:** Ana metinde konunun mümkün olduğunca alt başlıklar açılarak anlatılmasına çalışılmış, özellikle madde hacminin fazla olduğu yerlerde başlıklandırmaya önem verilmiştir.
- **Atıflar:** Ana metin içinde gerekli yerlerde ilgili maddelere atıflar yapılmış; ayrıca ana metin içinde verilmediği halde maddeyle ilişkili görülen diğer maddelere de ana metnin sonunda yer verilmiştir.
- **Kaynakça:** Kaynakça kısmı, okuyucu için ileri okuma amaçlı bir seçki olarak düzenlenmiş, burada olabildiğince üç dilden (Türkçe, Arapça, İngilizce) kaynak verilmesine çalışılmıştır. Kaynaklar yazar adına göre alfabetik olarak sıralanmış; ayrıca *TDV İslam Ansiklopedisi*'nin (varsa) ilgili maddesi en altta ayrı bir satır halinde gösterilmiştir. Benzer şekilde *Hadislerle İslâm* ve *el-Mevsûatü'l-fıkhiyye*'nin kullanılması halinde bunlar da en altta gösterilmiştir. Kaynakçada zorunlu olmadıkça söz-

lülklerle, bibliyografik kaynaklara ve basılmamış tezlerle yer verilmemiştir. Eser boyunca çokça başvurulan kaynaklar kaynakçada kısaltılmış şekilleriyle kullanılmış olup, bunların tam künyeleri her cildin başında “Kaynakça Kısaltmaları” başlığı altında liste halinde verilmiştir.

- **Bilgiçizim:** 250 civarında maddede konuyu daha iyi açıklamak üzere bir veya birden fazla çizim kullanılmıştır. Çağdaş âlimlerle ilgili biyografi maddeleri dışında fotoğraf kullanımı tercih edilmiştir. Bunda, internet imkânlarıyla bol miktarda fotoğrafa erişimin artık mümkün olması kadar, *Temel İslam Ansiklopedisi*'nin içeriğinin de rolü vardır. Genel okuyucuyu esas alan üslubunun yanı sıra, içeriği ve biçimi özenle hazırlanan öğretici bilgiçizimlerin varlığı bu esere kendine has rengini vermektedir.
- **Kimlik kartı:** Peygamberlerle hakkında ayrıntılı bilgi bulunmayan tarihî şahsiyetler hariç biyografi maddelerinin tamamında kişi ile ilgili özet bilgi veren kimlik kartları kullanılmıştır.

Başvurulan Kaynaklar

Temel İslam Ansiklopedisi'nin hazırlanmasında her bir madde ile ilgili klasik ve çağdaş kaynaklara müracaat edilmiştir. Her maddenin kaynakça kısmında başvurulan eserlerin önemli görülenleri verilmiş, ayrıca okuyucu çeşitliliği dikkate alınarak mümkün olduğunca her madde ile ilgili farklı dillerdeki kaynakların gösterilmesine çalışılmıştır.

Eserin hazırlanmasında sıkça kullanılan bazı kaynaklara da değinmek gerekir. Âyet meallerinde genellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'nca yayımlanan *Kur'an Yolu: Türkçe Meâl ve Tefsir* (beş cilt, Hayreddin Karaman v.dğr.) adlı tefsir ile *Âyet ve Hadislerle Açıklamalı Kur'ân-ı Kerim Meali* (iki cilt, M. Yaşar Kandemir - Halit Zavalı - Ümit Şimşek, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları) kullanılmış, gerekli görüldüğünde diğer meallerden de istifade edilmiştir. Hadislerin genellikle *Kütüb-i Sitt'e*'de yer alan sahih rivayetlerden seçilmesine dikkat edilmiş, ancak zaman zaman bunların dışındaki sahih hadis kaynaklarına da müracaat edilmiştir. Hadislerin tercümesinde belirli bir kaynak esas alınmamış olmakla birlikte, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca yayımlanan *Hadislerle İslâm: Hadislerin Hadislerle Yorumu* (ed. M. Emin Özağar v.dğr.) adlı eser gerek hadislerin tercümesi gerekse üslup özellikleri itibarıyla başvurulan eserlerden biri olmuştur. Genel olarak maddelerin yazımında *TDV İslâm Ansiklopedisi* temel başvuru eseri olmuş ve pek çok maddede bu eserin sunduğu bilgilerden yararlanılmıştır.

İlim dallarına göre birtakım eserlere de standart olarak başvurulmuştur. Bu çerçevede siyer maddelerinde İbn Hişâm'ın *es-Sîre*'si, sahabe biyografilerinde İbn Sa'd'ın *et-Tabakât*'i, İbn Abdülberr'in *el-İstîâb*'i, Zehebî'nin ilgili eserleri ve İbn Hacer'in *el-İsâbe*'si kullanılmıştır. Ayrıca Hz. Peygamber dönemindeki hadiselerin tarihlerinin tespiti ve miladi karşılıkları hususunda Mehmet Apaydın'ın *Siyer Kronolojisi* adlı eseri dikkate alınmıştır. Fıkıh maddelerinin yazımında Hanefî ve Şâfiî mezheplerinin klasik fıkıh eserleri, *İslâm'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi* (ed. İbrahim Kâfi Dönmez), çeşitli ilmihaller ve *el-Mevsûatü'l-fıkhiyye* (Küveyt) başvurulan kaynaklar arasında yer almıştır.

İmla

Maddelerin yazımında ve kaynakça gösteriminde hedef kitle gözetilerek -madde başlıkları dışında- *TDV İslâm Ansiklopedisi*'nin akademik hassasiyetler içeren imla tercihleri değil, İSAM Yayınları'nın genel okuyucuya yönelik imla esasları benimsenmiştir.

Eserin Teknik Özellikleri

Eser, hazırlanan malzemenin hacmine ve tasarıma bağlı olarak sekiz cilt halinde tasarlanmıştır. Toplam 4.400 sayfadır. Kitabın ebadı 24 x 28 santimetredir. Tasarımda metin fontu olarak Chaparral Pro Semi-bold, 10.25 punto; başlıklarda Montserrat Black, 20 punto; başlık açıklamalarında Montserrat Bold, 8 punto; kaynakça metninde Montserrat Medium, 7 punto; Arapça başlıklarda Calibri Bold, 21 punto; Arapça

metinlerde Calibri Bold, 11 punto; Arapça sûre fontu olarak da SuleymanFeyzullahoglu Bold, 15 punto kullanılmıştır.

Hazırlayanlar

Eserin hazırlık aşamasında beş ayrı ekip görev üstlenmiştir:

1. İlk olarak maddelerin tespiti, hedef kitleye uygun içerik ve üslupla ilgili kuralların belirlenmesi, örnek maddelerin hazırlanması gibi ön çalışmalar, İSAM araştırmacılarından oluşan İnceleme/Yayın Kurulu tarafından yürütülmüştür. Bu çerçevede İSAM'ın bir önceki başkanı Prof.Dr. M. Akif Aydın'ın öncülüğünde Mustafa Sinanoğlu, İlyas Üzüm, Ahmet Özel, Eyyüp Said Kaya ve Cengiz Tomar'dan oluşan bir heyetle ilk adımlar atıldı. Daha sonra çeşitli aşamalardan geçen proje, Eyyüp Said Kaya, Ali Hakan Çavuşoğlu, M. Suat Mertoğlu ve Halit Özkan'dan oluşan heyet tarafından muhteva ve üslup açısından gözden geçirilerek yeniden şekillendirildi. Projenin koordinatörlüğünü Ocak 2012-Mart 2016 arasında Ali Hakan Çavuşoğlu ve Mart 2016-Aralık 2019 arasında Tuncay Başoğlu yürüttü.
2. Ardından, maddelerin hazırlanmasında farklı aşamalarda çok sayıda ilim adamı katkıda bulunmuştur. Bu ilim adamları ağırlıklı olarak İlahiyat fakültelerinden olmakla birlikte, gerek insan ve toplum bilimleri gerekse iktisadî ve idarî bilimler kapsamında yer alan farklı ilim dallarından da önemli sayıda ilim adamının katkısı sağlanmıştır. İsimleri yukarıda belirtilen ilim dallarının her biri için bir ilim dalı editörü belirlenmiş ve maddelerin ilmi açıdan hazırlanıp sonuçlandırılmasını bu editörler takip etmiştir.
3. Eserde önemli bir yer tutan bilgiçizimlerin ve kimlik kartlarının hazırlanmasını bir başka ekip üstlenmiştir. Çizimler tek elden çıkmakla birlikte, bu çizimlerin içeriklerini hazırlamak üzere çok sayıda ilim adamı seferber olmuştur.
4. Bir başka ekip ise maddelerin gerek içerik bakımından gerekse biçim açısından tutarlılığını sağlamak üzere çalışmıştır. Bu çerçevede maddeler iç kontrol, âyet-hadis kontrolü, kaynakça kontrolü, imla ve tashih gibi aşamalardan geçmiştir. Ayrıca genel okuyucuya yönelik bir üslup uyumu temin etmek üzere eser bir bütün olarak üslup okuması ile son kontrol okumasına tâbi tutulmuştur.
5. Son olarak eserin bir bütün halinde tasarımı için ayrı bir ekip çalışmıştır.

Bütün bu aşamalarda emeği geçenlerin isimleri eserin jenerik sayfasında ve "Ansiklopedi İlim Heyeti" başlığı altında yer almaktadır.

Temel İslam Ansiklopedisi'nin dinî bilgilenme alanında önemli bir ihtiyaca karşılık geldiğini düşünüyor; uzun soluklu ciddi ve titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin genel okuyucuya yönelik sahih dinî bilginin nasıl bir içerik, usul ve üslupla sunulacağı konusunda bir emsal teşkil edeceği ümidini taşıyoruz.